

Łukasz Lewkowicz

Słowacja u progu wyborów prezydenckich: sylwetki kandydatów

Aktualnie na Słowacji trwa kampania wyborcza przed wyborami prezydenckimi. Formalnie do walki o prezydenturę zgłosiło się 10 kandydatów. Są to zarówno przedstawiciele partii politycznych, jak i kandydaci niezależni. Wśród kandydatów nie ma żadnej kobiety. Pierwsza tura wyborów zaplanowana została na 23 marca 2024 r. W przypadku, gdy żaden z kandydatów nie uzyska 50% głosów, druga tura odbędzie się 6 kwietnia. Sondaże przedwyborcze wskazują, że największe szanse na wygraną mają obecny marszałek parlamentu i lider Hlas-SD Peter Pellegrini oraz były minister spraw zagranicznych i europejskich Ivan Korčok.

Przebieg kampanii prezydenckiej. Kampania wyborcza na Słowacji wchodzi obecnie w decydującą fazę. Dotychczas w przestrzeni publicznej dominowały billboardy oraz plakaty dwóch najważniejszych kandydatów: Petera Pellegriniego i Ivana Korčoka. W przekazie telewizyjnym dominuje zdecydowanie Pellegrini. Przywilej występowania tam zapewnia mu stanowisko marszałka parlamentu. Trudniejszą sytuację w tym zakresie ma będący kandydatem niezależnym Ivan Korčok. Jak do tej pory Peter Pellegrini dystansuje się od uczestnictwa w debacie telewizyjnej ze swoim głównym adwersarzem. Między innymi z tego powodu Korčok prowadzi dość aktywną kampanię „w terenie”, polegającą na spotkaniach z wyborcami w całej Słowacji. Obaj kandydaci uaktywnili się w mediach społecznościowych, przede wszystkim na Facebooku.

Do niedawna liderem sondaży na Słowacji był Peter Pellegrini, obecnie widoczna jest jednak tendencja spadkowa poparcia dla niego i rosnące poparcie dla Ivana Korčoka. Pellegriniego, poza Hlas-SD, popiera premier Robert Fico i Smer-SSD, natomiast Korčoka poparły dotąd partie liberalne i centroprawicowe, m.in. Progresywna Słowacja, SaS, KDĤ, Demokraci, Błękitni, Most-Híd 2023. Można założyć, że poparcia udzieli mu także odchodząca prezydent Zuzana Čaputova, chociaż na razie nie podjęła w tej sprawie żadnej decyzji.

Według badań opinii publicznej agencji Focus z połowy lutego 2024 r. największe szanse na zwycięstwo w pierwszej turze wyborów mają Peter Pellegrini (35,2% poparcia) oraz Ivan Korčok (34%). Na trzecim miejscu znalazłby się Štefan Harabin z wynikiem 11%, a tuż za podium – Igor Matovič, który może liczyć na 5% poparcia. Będący na piątym miejscu Ján Kubiš uzyskałby 4,3% głosów. Za nim znaleźliby się kolejno Andrej Danko (3,2%), Krisztián Forró (3,1%), Marian Kotleba (2,4%), Patrik Dubovský (1,3%) i Milan Náhlík z poparciem na poziomie 0,5%. W drugiej turze wyborów, według badań Focusa, zwyciężyłby Peter Pellegrini z poparciem na poziomie 54,9%, natomiast Ivan Korčok otrzymałby 45,1% głosów.

Prezentacja głównych kandydatów. Peter Pellegrini jest zawodowym politykiem. W latach 2002-2006 pracował jako asystent posła Lubomíra Vážneha. W 2006 r. został po raz pierwszy wybrany do parlamentu z ramienia partii Smer-SD. W latach 2006-2010 pełnił funkcję przewodniczącego komisji ds. transportu, poczty, łączności i informatyzacji. Po wyborach w 2010 r. ponownie został parlamentarzystą, stał się wtedy również członkiem komisji finansów i budżetu. Po przedterminowych wyborach w 2012 r. mianowano go sekretarzem stanu w Ministerstwie Finansów. W 2014 r. został wiceprzewodniczącym partii Smer-SD. W tym samym roku, po rezygnacji ministra Dušana Čaploviča, został ministrem edukacji, nauki, badań i sportu. Funkcję tę pełnił do listopada 2014 r., kiedy to zastąpił Pavla Paškę na stanowisku marszałka parlamentu. W 2016 r., po kolejnych wyborach parlamentarnych, został wicepremierem ds. inwestycji i informatyzacji. Przełomowy dla kariery politycznej Pellegriniego był 2018 r., kiedy ówczesny prezydent Słowacji Andrej Kiska powierzył mu misję utworzenia nowego rządu po rezygnacji Roberta Fico. Pellegrini został premierem w marcu 2018 r. i pełnił tę funkcję do wiosny 2020 r., kiedy w wyborach wygrała koalicja centroprawicowa. W czerwcu 2020 r. Pellegrini

ogłosił, że odchodzi ze stanowiska wiceprzewodniczącego Smer-SD i zakłada własną partię Hlas-SD. Partia ta zajęła trzecie miejsce w przedterminowych wyborach parlamentarnych w 2023 r. i dołączyła do koalicji rządowej z partiami Smer-SSD i SNS. Następnie posłowie wybrali Pellegriniego na marszałka parlamentu. Polityk ten deklaruje się jako prozachodni, ale przynajmniej w warstwie retorycznej widoczny jest jego niejednoznaczny stosunek do wojny rosyjsko-ukraińskiej (np. ostatnio publicznie nawołuje do podjęcia rozmów pokojowych przez strony konfliktu) oraz polityki wobec Rosji (m.in. poprzez wsparcie dla grających dla strony rosyjskiej słowackich hokeistów).

Ivan Korčok od ponad 30 lat jest zawodowym dyplomatą. Jeszcze przed podziałem Czechosłowacji, w 1992 r. rozpoczął pracę w ówczesnym Ministerstwie Stosunków Międzynarodowych Republiki Słowackiej, w latach 1993-1996 był drugim sekretarzem ambasady Słowacji w Niemczech. W latach 1996-1997 był rzecznikiem prasowym Ministerstwa Spraw Zagranicznych, gdzie do 1998 r. pracował w Departamencie Analiz i Planowania. W latach 1998-1999 pracował jako radca i chargé d'affaires w ambasadzie w Szwajcarii. W latach 1999-2001 był przedstawicielem słowackiej misji przy NATO. W latach 2001-2002 pracował w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, gdzie pełnił funkcję dyrektora generalnego Sekcji Organizacji Międzynarodowych i Polityki Bezpieczeństwa. W latach 2002-2005 był Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i jednocześnie w latach 2002-2003 członkiem Konwentu Europejskiego, w 2003 r. szefem delegacji ds. negocjacji akcesyjnych z NATO. W latach 2005-2009 pełnił funkcję ambasadora w Niemczech. Następnie do 2015 r. był stałym przedstawicielem Słowacji przy UE. W latach 2015-2017 pracował jako pełnomocnik rządu ds. przewodnictwa Słowacji w Radzie UE, a w latach 2016-2017 pełnił funkcję ministra delegata reprezentującego Słowację w sprawowaniu prezydencji w Radzie Unii Europejskiej i faktycznie zastępował w pracy ówczesnego szefa dyplomacji Miroslava Lajčáka, gdy ten był przewodniczącym Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Do 2018 r. Korčok był także sekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i Europejskich. W sierpniu 2018 r. został mianowany przez prezydenta Andreja Kiskę na ambasadora Słowacji w USA. Po tym, jak w 2020 r. wygrała centroprawica, Ivan Korčok stanął na czele resortu dyplomacji z ramienia współtworzącej ówczesny rząd koalicyjny partii SaS. Zrezygnował ze stanowiska rok po wyborach w czasie kryzysu rządowego. Następnie opuścił resort dyplomacji i zaczął przygotowywać się do wyborów prezydenckich. Jest politykiem liberalnym i prozachodnim, deklarującym dalszą pomoc dla Ukrainy.

Pozostali kandydaci. Wśród pozostałych kandydatów największym poparciem cieszy się Štefan Harabin, który pełnił w przeszłości funkcję przewodniczącego Sądu Najwyższego Słowacji (w latach 1998-2003 i 2009-2014), był także wicepremierem i ministrem sprawiedliwości w pierwszym rządzie Roberta Fico (w latach 2006-2009). Należy podkreślić, że w 2019 r. kandydował już w wyborach prezydenckich i zajął trzecie miejsce w pierwszej turze z wynikiem 14,34% głosów. Jest uznawany za polityka kontrowersyjnego, wykorzystującego media dezinformacyjne oraz wielkiego krytyka UE. Kolejny kandydat, Igor Matovič, zaczynał swoją karierę zawodową jako prywatny przedsiębiorca. W 2010 r. po raz pierwszy dostał się do Rady Narodowej, w latach 2020-2021 pełnił funkcję premiera Słowacji (odszedł po aferze związanej z zakupem rosyjskich szczepionek Sputnik V), natomiast w latach 2021-2022 był wicepremierem i ministrem finansów. Startujący jako kandydat niezależny Ján Kubiš jest byłym dyplomatą, w latach 1999-2005 pełnił funkcję sekretarza generalnego OBWE, w pierwszym rządzie Fico w latach 2006-2009 stał na czele MSZ, natomiast w latach 2009-2011 pracował jako sekretarz wykonawczy Europejskiej Komisji Gospodarczej UNECE. Mniejszość węgierską reprezentuje w obecnych wyborach biznesmen i polityk Krisztián Forró, który od 2021 r. jest przewodniczącym partii Aliancia-Szövetség. Skrajną prawicę reprezentuje Marian Kotleba, lider partii ĽSNS, w przeszłości marszałek kraju bańskobystrzyckiego oraz parlamentarzysta. W 2019 r. ubiegał się o urząd prezydenta Słowacji z ramienia ĽSNS – otrzymał wtedy 10,4% głosów. Skazany za szerzenie nazizmu, utracił w 2022 r. mandat poselski. Kolejnym kandydatem jest Milan Náhlík, który w przeszłości był funkcjonariuszem policji. Drugim kandydatem obecnej koalicji rządowej startującym w wyborach prezydenckich jest Andrej Danko, lider prawicowej i prorosyjskiej partii SNS, w latach 2016-2020 marszałek Rady Narodowej, a obecnie wicemarszałek parlamentu. Ostatnim kandydatem startującym w obecnych wyborach jest historyk i archiwista pracujący w słowackim Instytucie Pamięci Narodowej Patrik Dubovský.

Wnioski

- Sondáže przedwyborcze wskazują, że zwycięzcami pierwszej tury wyborów prezydenckich na Słowacji będą Peter Pellegrini oraz Ivan Korčok. Według obecnych trendów sondażowych wygranym w drugiej turze i nowym prezydentem zostałby obecny marszałek parlamentu. Różnica pomiędzy obu kandydatami stale się jednak zmniejsza. Decydującą rolę mogą odegrać wyborcy niezdecydowani oraz postawa poszczególnych kandydatów, którzy odpadną w pierwszej turze.
- Będący na trzecim miejscu Štefan Harabin na razie nie deklaruje poparcia dla żadnego z dwóch głównych kandydatów w sytuacji swojej przegranej. Wydaje się, że polityk ten będzie namawiał własnych zwolenników raczej do nieuczestniczenia w wyborach. Wyzwaniem dla obu kandydatów może być także poparcie ze strony mniejszości węgierskiej. Zdecydowanie większe szanse w tym zakresie ma Peter Pellegrini. Na takie poparcie nie może liczyć natomiast Ivan Korčok, który jeszcze jako szef resortu dyplomacji wielokrotnie krytykował Viktora Orbána i politykę węgierską.
- W drugiej turze wyborów Peter Pellegrini będzie prawdopodobnie szukał poparcia wśród wyborców skrajnej prawicy, często osób antyukraińskich i prorosyjskich. Można więc założyć jego radykalizację przynajmniej w zakresie retorycznym. Przykładem takiej postawy jest niedawne wezwanie Słowackiego Związku Hokeja na Lodzie (SZLH) do ponownego rozważenia stanowiska zabraniającego słowackim hokeistom grającym w rosyjskiej lidze hokejowej KHL udziału w reprezentacji Słowacji w tegorocznych Mistrzostwach Świata w hokeju na lodzie.